

01 1815 7338 UB AMSTERDAM

Articuli Pacis

Et Confoederationis inter Serenissimum Lusitaniæ Regem ab una, & Celsos ac Præpotentes Fœderati Belgii Ordines ab altera parte conclusæ.

H A G E - C O M I T I S,

Typis Hillebrandi à Wouw, Celsorum & Præpotentum Dominorum Ordinum Generalium Ordinarius Typographus.
Anno 1663. *Cum Privilegio.*

376

Articuli Pacis

Et Confoederationis inter Serenissimum Lusitaniæ Regem ab una, & Celsos ac Præpotentes Fœderati Belgii Ordines ab altera parte conclusæ.

I.

EX & Regnum Lusi-

taniz spondeant fidemque suam nexu comprimis solido ac firmo astringant, se quadragies centena Crusatorum millia Ordinibus Fœderati Belgii persoluturos esse, singulis Crusatis duum Florenorum Carolinorum pretium in Hollandia quantibus, eamque summam aut parata

pecunia, aut Saccaro, Tabaco, & Sale se suppedituros; sic ut hæ merces pluriis ne æstimentur, nec majus iis prætiū ponatur, quam illud quo eadem merces illo quo suppeditandæ sunt tempore secundum quotidianum usum per ipsam Lusitaniam vendentur, si quid autem ad plenam summam aut in ipsa pecunia, aut in una alterave, ex jam dictis mercibus fortasse desiderabitur, id ut alia earundem specie suppleatur, integrum esto, hujus tamen rei electio crit penes præfatum Regem, ut in qualicumque specie suppleat alterius defectum, aut etiam ex illo vectigali quod autoritate & ratione hujus pacti conventi a Fœderati Belgii incolis per Lusitanam ditionem negotiantibus, in usum jam dicti Regis legitime posset exigi, quodque mercibus eorum tam

A 2

ad-

adferendis in dictam ditionem, quam inde efferendis, imponi ex lege sequentium paragraphorum sive articulorum jus ac fas esset; in quem finem a Fœderati Belgii Ordinibus unus pluresve constituentur, qui in Lusitania ipsorum nomine dictum vectigal percipiant, eadem forma ac methodo quibus ejusmodi vectigalia a Ministris Lusitanis ibidem exigi consueverunt, dicta vero summa per sexdecim partes æqualiter distribuendas, certo statoque quotannis tempore Vissiponæ pendatur, sic ut prima summæ hujus pars prestanda mox sit, ubi primum in Lusitania constabit, certisque documentis demonstrabitur, fœderi huic utrimque subscriptum esse, idque ratum ab ambabus partibus haberi ac promulgatum esse. Rex præterea Lusitanæ restituat vel restitui curet, omnia tormenta quæ in Recissâ aliisque Brasiliæ munitis, cum ea a Lusitanis occuparentur, reperta fuerunt, quæque insignibus Fœderatorum Ordinum Societatisve Americanæ notata etiamnum deprehenduntur.

II.

Quandoquidem vero a parte dictorum Fœderati Belgii Ordinum allatæ sunt in medium quærelæ, occasione introductæ cujusdam consuetudinis, nempe partitionis in venditione salis, quod in Oppido Cetobriga (setuval a Lusitanis, a Belgis St. Uves appellatum) ac per conterminum eidem Oppido tractum fieri solet ac confici, convenit ac consensus est, uti singulis annis, inter præfatum Regem & prædictos Fœderati Belgii Ordines pactum peculiare ineatur de prærio, quo omnibus & singulis Fœderati Belgii incolis integrum erit tantundem prædicti Salis, quantum ipsis libuerit, ibidem coemere, in quâ quidem transactione juxta utrimque habebitur ratio pretii, quo sub id tempus dictum sal per Lusitaniam inter Lusitanos ipsos vendetur, emetur ac distrahetur. At si nihilominus præter spem ac expectationem super ejusdem Salis pretio utrimque parum convenerit, tum Fœderatorum Belgarum respectu salarii illa Commerciî partitiō cesset ac amoveatur, quæ ab annis jam aliquot introducta est;

est; Liberumque ac integrum unicuique Foederatorum Belgarum relinquatur a quibuslibet mercari ac sibi comparare eam salis quantitatem, de qua cum venditoribus convenire poterit, quemadmodum paragrapho sive Articulo septimo copiosius de omni mercimoniorum genere est conventum. Sed nec ipsis salis possessoribus ullo modo adimatur, aut restringatur facultas vendendi pro libitu omnibus & singulis quibus eis libuerit respectu vero aliarum nationum prædictus Lusitaniæ Rex hac in parte sese geret, prout ipsi placuerit.

III.

Foederatorum Belgarum populus secure ac tuto negotietur commerciumque exerceat, tam ex Lusitania & terris ac tractibus eidem Lusitaniæ subditis in Brasiliam, quam ex Brasilia in eandem vicissim Lusitaniam & terras tractusque eidem subiectos ac omne præterea Mercium genus ultro citroque transferre, ne sit damno aut noxæ, excepto duntaxat Brasiliensi Ligno, penso tamen ante ac persoluto vectigali eo portorioque, quod a Lusitanis ipsis in illas Regionem negotiantibus persolvi jus est. Cœterum Belgæ Foederati ex Brasiliæ portubus in portus quoscunque alios eidem Lusitaniæ subditos ubi appellent, naves suas exonerare, aut merces inde ullas eximere, in terramve exponere neutiquam cogantur; Sed præfecti teloniis, & porteriorum exactores ut merx in ipsis Navibus inspiciatur ac ponderetur, utque ita debitum pro merce vectigal ac portorium pendatur, curent; quod si vero rerum experimentis comperiat, id vel nullatenus, vel minus commode expediri posse, alia in eundem finem media excogitentur, ac mutuo pactis utriusque consensu ad effectum perducantur; Foederatorum autem Belgarum populo omnino fas ac jus esto hac in parte iisdem mediis ac commodis uti frui, quibus Angli aut vi pacti, aut ex quotidiana usu gaudent, vel in posterum gavisuri sunt; Quin nec gravius vectigal, nec plus nummorum impensæve pro dicta merce exigatur, aut persolvatur, quam si exoneratæ omnino Naves ac Merx in terra exposita fuisset;

fuiſſet ; moræ etiam nihil in expediendis hiſce navibus dimitten- diſve a parte Luſitana neceſſatur. Cum vero in alias Regiones por- tuſve Luſitanię aut eidem ſubditos poſt penſum jam ſemel vec- tigoſ debitum Naves dictę appellent quod reliquum erit itineris impedimento moleſtiaque omni procul habitis, nulliſque de novo vectigalibus perſolutis, libere conficiant abſolvant. Mer- ces præterea ac res cæterę aut a Luſitanis ipſis, aut ab alia qua- cunque gente Navibus Fœderatorum Belgarum creditę ac com- miſſę, quę in Regiones portuſve alios eidem Luſitanię ſubditos transferentur, nihilo plus vectigalis pendant, quam ſi commiſſę Luſitanis Navibus & transferendę tranſlatęve eſſent.

IIII.

Liberum quoque Fœderatis Belgis eſto, navigationem, atque iter moliri in Colonias omnes, Inſulas, Regiones, Terrarum trac- tus, portus, Civitates, Pagos, Emporia, quot quot dicto Regno parent ac ſubſunt per ditionem Africanam, cui acceſſetur Sancti Thomę Inſula, inibique morari, negotiari, ac mercaturam exer- cere, res, ſarcinas, mereçs, omne genus terra marique & Fluviiſ ſubvehere, venum ubivis exponere, eſſerre etiam inde atque in alias Regiones exportare integrum ſit ac concedatur, idque pari libertate, qua Angli aut alia quælibet Gens vel nunc gaudent, vel ante hac gaviſi ſunt, vel in poſterum eos gaudere aut gaviſos eſſe comperietur; Propriasque ibidem Ædes in quibus habitent ha- bere & poſſidere, nec non reſpoſitoria, in quibus bona, merceſque ſuas recondant, abſque ulla a quopiam moleſtia. Nihil vero eorum, quę paragrapho ſeu Articulo hoc & proxime præcedenti pacta & ſtipulata ſunt, irritum unquam fiat, eludaturve nec Fœ- derati Belgę pactis conventis hiſce ulla ex parte fraudentur : Quod ſi dictus Belgarum populus uſu nihilominus libro ac ſoli- do pacti huius conventi aliquando prohibeatur, excludaturve, aut alia ex parte impediatur, quod avertat Deus, ne plenos de bi- toſque ex fide & authoritate huius fœderis percipiat fructus, tum Fœderati Belgii Ordinibus idem in Luſitanos juſ eſto, actioque de

de novo eadem resurgat & renascatur, quæ ante hoc foedus initum iis competeat; usque suum ut adversus Regnum Lusitanum persequantur, fas esto; sed & hoc ipso ea omnia ad dictos Ordines devoluta censeantur, eorumque repetendarum causa, Rex & Regnum cadant, quæcunque ex lege primi in his conventis paragraphi seu Articuli persoluta ac depensa jam fuerunt. Eodemque pacto si per prædictos Foederati Belgii Ordines foedus hoc violetur aut infringatur, præfato Lusitaniæ Regi idem jus esto quod illi ante hoc pactum ullo modo competeat.

V.

Atque ita solutione quadragies centenorum Crusatorum militum facienda terminis supra expressis atque libro usu veraque perceptione eorum omnium, quæ Articulis tribus hunc præcedentibus continentur, intermittantur ac cessent controversiæ, lis & actiones omnes, quæ Regi Regnoque Lusitaniæ a Foederatis Belgis intentæ hæcenus ac motæ sunt, intendique possent, ac moveri; nec minus intermittantur cessentque actiones, lis & controversiæ, si quæ Foederatis Belgis a Rege Regnoque jam dictis vicissim intendi & moveri possint.

VI.

Cui consequenter cessent inter Regem & Regnum Lusitaniæ ab una, & Foederatum Belgium ab altera parte, ac utriusque subditos & incolas omnis actus hostilitatis & injuriarum, idque in Europa post elapsum bimestre spacium ab eo die, quo huic foederi utrimque subscriptum erit, in cæteris vero mundi partibus a publicatione harum tabularum omnesque captivi hinc inde ilico post ratihabitionem hujus Tractatus pristinae libertati restituantur; omnes itaque ditiones, omniaque loca, Naves bonaque, quæ temporis inter ea ab alterutro occupabuntur, ut & quæ antea occupata fuerunt in India Orientali, occidentali vel alicubi locorum, in dominio permanebunt eorum, qui præfatis temporibus eorum possessores fuisse comperientur; ea vero, quæ elapsis duobus post factam eandem subscriptionem mensibus in Europa & post

post publicationem in cæteris mundi partibus occupabuntur aut capientur, prioribus eorundem Dominis absque ulla mora aut exceptione restituentur. Regi proinde Regnoque Lusitaniæ solida ac firma pax cum Fœderati Belgii Ordinibus ineatur, quæ Cives utrimque omnes & subditos comprehendat, quæque ubi-vis locorum, nullis exceptis, tam intra quam extra Europæ Limes sanctè ac religiosè observetur, Lusitani quoque & Fœderatorum Belgarum populis terra marique mutuis inter sese Officiis ac mutua benevolentia utrimque certent, nihilque prorsus moliantur aut effectum dare conentur, quod cum incommodo aut detrimento partis alterutrius ullo modo videri possit conjunctum, quare nec subditis aut incolis partis alterutrius permissum erit sub autoritate vel diplomate alius cujuscvis Principis vel status, alterius subditos vel incolas, naveseve aut merces eorum aggredi, vel alio quovis modo, sub qualicunque nomine vel prætextu piraticam contra eos exercere, idque sub poena oculi & publicationis bonorum.

VII.

Fœderatis porro Belgis integrum post hæc cesso, in Regnis, Provinciis, Insulis, Oppidis, Portubus, ac locis quibuscunque, quæ Regi Lusitaniæ parent commercium omni cum libertate exercere nihil moræ iis obijciatur aut directe aut obliquo, nihil eos impediatur, quo minus merces a quibuslibet eas emanant ac comparent, quas è re potissimum sua fore judicabunt, sive majori copia sive minori comparatas, nullisque mensuræ, ponderum temporis loci, propolarum monopolarumve, aut præcii legibus astringantur: Nec minus iisdem Fœderatis Belgis integrum relinquantur res pro libitu quasunque ac merces eodem transferre, vendere ibidem has ipsas ac permutare, res præterea ac Merces inde offerre, idque amoto omni obstaculo persolutis solummodo vectigalibus iis, quæ ex autoritate publica per Regnum Lusitanum anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo tertio mense Martio pensa ac persoluta sunt aut solvi debuerunt, adeo ut Fœderati

derati Belgæ eodem prorsus loco sint habendi quo Lusitani ipsi habentur, idque tam emptionis Venditionisque nomine, quam vectigalium aliorumve aut onerum aut commodorum, immunitatum ac privilegiorum respectu, utque Fœderati Belgæ impostum fructuri sint prærogativis, immunitatibus ac Privilegiis omnibus quotquot hætenus ulli genti, Regno Lusitano fœdere aut amicitia sociatæ concessa sunt, vel post hac concedentur; Lusitani vicissim commerciorum ac Mercaturæ respectu, eodem per fœderatum Belgium loco habeantur, quo Belgas ipsos & indigenas haberi juris illic est ac moris.

VIII.

Belgæ Fœderati qui cum Navibus ac Merce in portus Lusitanæ ditionis appellent, nullo mercimonii genere Naves suas onerare cogantur, nisi quod elegerint ipsi, quotque utile sibi ac consultum præ cæteris fore sint arbitrati; Sed nec in Navem Fœderatorum Belgarum usamquamque custodes excubitoresve plures duobus, qui Regis Regnique nomine Merces observent, admittantur, nihilque omnino obstaculi aut impedimenti Navibus onerandis exonerandisve adferatur. Atque illæ, sive merce arida & sicca onustæ, nisi decimo postquam appulerint die, sive pisces aliudve quodvis cibariorum ac esculentæ mercis subvehentes genus, nisi die post intratum portum decimo quarto exoneratæ sint, Nihilominus dictis custodibus, excubitoribusve salarii aut Mercedis loco haud quicquam persolvatur, aut eorum in gratiam erogetur, præter id quod decem aut quatuordecim dierum jam dictorum usus ac lex præscribit.

IX.

Consules, qui Fœderatis Belgis per ditionem Lusitanam Negotiantibus habitantibusve præsidio dabuntur, a Fœderati Belgii Ordinibus creandi sunt ac constituantur; constituti tantundem habeant auctoritatis utcumque Romanam Religionem non profitentes, quantum ulli per Lusitanam ditionem Consuli earum gentium quæ illic Negotiantur, hætenus delatum est vel

B

im-

posterum deferetur, causis præterea Litibusque, quæ Fœderatos Belgas spectabunt, judicandis judex conservator constituitur, a quo provocare non liceat, nisi ad relationis Senatum, qui quarto ad summum post provocationem mense causis litibusque ad se delatis, finem imponat.

X.

Si quis Fœderatus Belga per ditionem Regis Lusitaniz è vivis excesserit, chartæ, libri, rationes, bona ac facultates tam ipsius defuncti quam aliorum ejusdem Fœderatæ Nationis, quæ penes defunctum erunt depositæ, a pupillorum absentiumve judicibus aut eorum Ministris inspicere & occupari nefas esto; neque horum jurisdictioni res jam dictæ sunt obnoxiz, sed iis consignantor, quibus eas defunctus ipsum ante excessum consignari jusserit; aut is si rebus suis ante obitum minus cavere prospexit, tum chartæ illæ, libri, rationes, bona ac facultates ex mandato judicis conservatoris custodiendæ committantur duobus pluribusve Belgis Mercatoribus institutoribusve, in quos potissima popularium suorum illic loci degentium suffragia accedente consulis Belgæ assensu, hanc curam devolvent; ita tamen ut ne curæ suæ commissas res dicti Mercatores institutoresve servandas in se recipiant, nisi data prius cautione per fidejussores idoneos & ab eodem consule omnino approbandos, admittendos, de rebus sibi creditis ad Legitimos sive Dominos sive Hæredes, sive etiam Creditores suâ operâ perventuris. Omnia itaque bona facultatesque quæ in dominio defuncti fuerunt, Hæredibus ejus executoribusve vel creditoribus tradentur.

XI.

Nec Regi Lusitaniz ipsi, nec ministrorum Regionum cuiquam fas licitumve sit, mercatoribus Naucleis sociis Belgarum Navilibus, aut eorum Navibus, Mercis, facultatibus, manum injicere, ullamve molestiam exhibere, ne quidem sub gerendi cum Hoste Belli, aut cujusvis expeditionis parandæ pretexto; nisi a Fœderati Belgii Ordinibus, quorum illi imperio subsunt, naviumque Mercis

Mercis ac facultatum possessoribus eam jam ante in rem fuerit consensum; sed dicti mercatores & naucleri, cum Navibus ac Merce, sine ullo incommodo per Regem ministrosve Regios oblato, ex portubus Lusitanis quibuscunque pro libitu arbitrioque suo solvant ac discedant; Fœderatorum porro Belgarum populus a merce, facultatibusve suis vendendis aut distrahendis nullo modo prohibeatur, avocetur interpelleturve, ne quidem si Rex ipse aut Ministri Regii iis sibi rebus opus esse obtendant, nec ullam omnino ob causam dictarum mercium & facultatum venditio protrahatur differaturve, nec averti dictas merces in Regis publicosve aut privatos quoscunque usus liceat, nisi illi quorum res agetur, & ad quos dictæ merces facultateve pertinebunt annuant ac præcedente conventionione assensum isti rei præbeant.

XII.

Liberum præterea Belgarum Fœderatorum populo, ac permissum sit præter mercis omne genus, arma etiam, res Bellicas, & annonam tam ex Fœderatarum Belgii Provinciarum, quam ex aliis quibuscunque portubus ac terris in quascunque Orbis Regiones, & ad quascunque gentes transferre tam inimicas Regi Regnoque Lusitaniz, quam amicas ac fœderatas, nec dicto Regi ejusve subditis aut Ministris huic rei moram aut impedimentum afferre liceat per detentiones, repressalias, pignotationes ullove alio modo sive id directe aperteque sive oblique ac occulte fiat dummodo dictus Fœderatorum Belgarum populus ex ipsis portubus Lusitanis armorum nihil apparatus aut rerum Bellicarum ad dicti Regis Regnique hostes & adversarios transvehet: nec minus iisdem Fœderatis Belgis integrum relinquatur ac permittatur, in universam ditionem dicti Regis quascunque Merces, res etiam ad armaturam bellum ac Militarem annonam pertinentes inferre, easque non minus magna quam exigua copia Venales exponere, & sive integras simul, sive seorsum & per partes pretio ibidem quocunque vendere, ac pro arbitrio suo permutare, com-

merciaque quævis exercere cum iis emptoribus Negotiatoribusque, quos ipsi fore sibi potissimum utiles ac commodos arbitrabuntur, nec interpellari aut a proposito eos dimoveri per Regem Regiosque Ministros, propolas monopoliorum exercitores, fiscum, juridicos confessus, quemvis alium ullo modo ullave de causa fas esto: nullo denique mercimoniorum limite aut regula circumscribantur.

XIII.

Res ac merces, quæ ex uno Lusitaniz portu in alium eidem Regno subiectum transferentur, persoluto ante debito vectigali & portorio, nulla ulteriore pecuniz aut teloniorum exactione teneantur, præter eam, qua ipsas Mercatorum Lusitanorum, res ac merces tali casu teneri liquebit, constabit.

XIIII.

Nulli Alcaido, quem Lusitani vocant, nullique alii Ministro Regio licitum aut permissum esto, ex Fœderatis Belgis quemquam, cujuscunque is conditionis sit aut sortis, interpellare, nolentem detinere, carceri vinculisve mancipare, præterquam in causa criminali & in flagranti delicto deprehensum, nisi facta prius a iudice conservatore eam in rem potestate, quæ scripto consignata sit, fœderati præterea Belgæ sub ditione atque imperio Lusitano degentes, tam sui ipsorum quam domicilii, librorum, rationum, Mercis, aliarumque rerum ac bonorum ad ipsos pertinentium respectu, non minus carceris, vinculorum cujuscunque detentionis ac molestiæ immunes sunt ac habentor, quam alius quivis ex ceteris Regi Lusitaniz Fœderatis populis hætenus habetur, aut imposterum habebitur. Sed nec per litteras salvi conductus aut aliud patrocinii genus subditis suis aut aliis quibuscunque in ditione Lusitana degentibus a Rege concedendum, Fœderati Belgæ impediuntur prohibeanturve a debitis exigendis, aut nominibus æri suo obnoxii in jus vocandis; at vero debiti exactionem & jus suum libere persequantur; neque fraudi sit creditoribus, si principis patrociniū aut alterius cujuscunque

cunque pollentis auctoritatem imploravit debitor, amplexusve sit, ejusque vel eorum litteris & Salvis conductibus sese munierit, quo debitum eludat, creditoremve trahat ac frustretur, quod ne fiat ab omni patrocinio debitor arceatur, excludatur. Sed nec bona ulla ad Fœderati Belgii incolas aut subditos pertinentia, quæ illi Lusitanæ nationis institutoribus, procuratoribus aut res suas agentibus commiserint, vel aliorum quorumvis exterorum in Lusitana ditione degentium curæ ac fidei crediderint, detineri manumve iis injici licitum aut permissum habeatur, intentante præsertim litem, aut negotium faceffente inquisitione (quam vocant) ecclesiasticâ, sive in Religionis sive alia quacunque in causa id fiat, sed res ac bona ista omnia, si commendata sint iis, qui coram judice, & in foro ecclesiastico illâ ex causa forte convenientur, aut inquisitionis dictæ nomine accusabontur interpellabonturve, confestim integra & intacta dimittantur, usibusque possessoris restituantur, ut primum apparebit ac demonstrabitur ad Fœderati Belgii incolas subditosve res eas pertinere.

X V.

Cumque prærogativa commerciorum omnis plane futura sit inutilis ac speratus ex pace fructus omnino intervertendus, si Fœderati Belgii incolæ ac subditi, qui per ditionem Lusitanam ultro citroque commeabunt, aut instituendæ negotiationis merciumve distrahendarum ergo, illic morabuntur ex occasione Religionis inter Lusitanos ac se discrepantis ullâ molestiâ, ulloque incommodo afficiantur, providebit huic rei Rex ac occurret, quo terra marique mutuum post hac utriusque gentis commercium illibatum factumque ac rectum conservetur; curabitque, ne cui ex Fœderati Belgii incolis vel subditis cujuscunque tandem Christianæ Religionis, sortis ac conditionis is sit, negotium hac de causa illud aut molestia exhibeatur, neve is ulli præterea curiæ, Tribunali, judici, inquisitioni, sistatur aut ob noxius fiat, nec ab ullo Regio Ministro, vel alio quocunque hac ex re conveniatur ulloque damno afficiatur, sive ob circumlata fortasse secum Biblia, sacræve scripturæ aut aliorum librorum usum ac Lectionem, sive quovis

quovis alio discrepantis & dissentientis Religionis nomine, quoniam Fœderati Belgii incolis subditisque subditiōe Regis Lusitanæ morantibus, eorumque familiæ Librum ac concessum esto, tam domi suæ, quam in suis Navibus Religioni ei, iisque sacris quibus sese addictos profitebuntur, pro arbitrio ac libitu, nemine prorsus interpellante, operari, Locus iis denique opportunus sepeliendis Mortuis & commodus assignetur, qua libertate impetrata ne abutantur, iisdem Fœderati Belgii incolis ac subditis erit cavendum.

XVI.

Si quandocumque contingat, controversias oriri inter dictos Regem Regnumque, ac Fœderati Belgii Ordines, unde interrompendi inter utramque gentem commercii periculum incumbat, incolæ, cives, indigenæ tam ex hac, quam ex illa parte per utramque ditionem de simultatibus ac controversiis enatis publice præmoneantur; ac post commonitionem promulgatam biennii spatium utrimque concedatur, quo merci, navibus, bonis suis ac facultatibus tempestive consulant, easque in tutiorem locum transferant, nullo interea aut impedimento iis objecto aut exhibitâ molestiâ, nullo etiam facultatibus eorum ac bonis damno illato; quod si cum ex parte alterutra intra præfinitum biennii spatii tempus debita ulla illic locorum in quibus negotiatus erat exigenda restabunt, ea legitimum in modum exigi, jure quoque ac legibus ad ea repetenda, agi fas esto, nec lis per ambages aut circuitus a iudice trahatur, sed is omni curâ effectum det, ut ante præscriptum tempus elapsum creditores quod debebitur, consequantur.

XVII.

Si porro pactis hisce ac mutua necessitudine, quæ per hæc pacta sancitur, durantibus contingat, fœderis hujus partem quantamcunque ab alterutrius gentis subdito aliquo terrarum ullibi aut locorum violari, aut in pactorum conventorum auctoritatem impingi, Societas ac necessitudo inter utramque gentem hoc sancita fœdere nequaquam eam ob causam, interrumpatur, sed

sed vim integram ac vigorem nihilominus illibatum conservet, obtineatque poena ac Multa illis solum modo irrogata, qui in leges foederis deliquisse convincentur; iis vero, quos damno contumeliave adfectos esse constabit, omnino satisfiat, erit autem satisfaciendum intra annum ab instituta actione tempus, si quis in Europa aut in Gaditano freto, per Americæ etiam Africæve litus & tractum, aut alibi locorum terra Marive, cis Bonæ Spei promontorium Foedus ulla ex parte hoc temeraverit violaveritve, at vero qui ultra jam dictum promontorium locorum ubicunque in pacta hæc peccasse deprehenderetur is satisfactione tenebitur ante exactum decimum octavum Mensem ab implorata per actorem ope judicis; aut si reus violati foederis in jus vocatus fore se non stiterit, judiciumque subterfugerit, nec intra præscriptum tempus satisfecerit, hostis utriusque partis judicetur, bonaque ejus ac facultates flagitatæ ac debitæ satisfactioni impendenda publicentur; in potestatem quoque partis alterutrius is ipse si venerit, poenas, quas atrocitas injuriæ ac delicti magnitudo mereri videbuntur, persolvat.

XVIII.

Si quam controversiam aut Rixam inspectores mercium vel Regii ministri mercatoribus institoribus, naucleris Belgis de Annonæ, aut cujuscunque Mercis, quæ in ditionem Lusitanam subvehetur, pretio movebunt, lis illa per gentis Lusitanæ arbitros, partim per illius loci Magistratum, partim per consulem Nationis Belgicæ (idque pari utrimque jure) eligendos, decidatur: sic ut arbitri illi effectum omnino dent nequid detrimenti, protracta in longum disceptatione possessor ejus mercis capiat aut patiatur.

XIX.

Licetum de cæteris genti utrique esto, in foederatæ ditionis portus quoscunque cum navibus tam Bellicis quam onerariis appellere, illic etiam morari, ac pari eum libertate inde discedere, sive per procellas ac tempestatem illuc compulsi sint, sive navibus reficiendis victusque ac com meatus parandi causa in portum eum

eum se contulerint ; ita tamen ne illuc plures sex navibus Bellicis simul, in portibus vero minoribus, & ubi fortalitia ad sui defensionem extructa non reperiuntur, non plures tribus nisi urgente necessitate se recipiant, neve plus temporis illic insument, quam quod jam dictæ refectioni, aut parando commeatu sit satis ; ne qua forte causa hinc nascatur interrumpendo aliarum gentium non minus eidem ditioni foederatarum commercio. Quod si forte, major navium bellicarum numerus ad eundem simul portum appellat, eo intrare hisce navibus nequaquam fas esto, haud impetrato antea permissu ab iis quorum a nutu ac imperio portus ille pendeat, nisi vi fortasse tempestatis aut alia necessitate invitos impellente huc Angustiarum, constringantur ad evitandum instantis naufragii periculum, quo casu interveniente causam adventus sui præfecto illius portus aut supremo Magistratui confestim judicandam eurent, nec moram illic diuturniorem trahant quam quæ a portus illius præfecto aut jam dicto supremo magistratu fuerit concessa, nihilque interea temporis, moliantur aut machinentur, quod illi ditioni ulla ex parte nociturum sit aut in detrimentum cedat.

XX.

Rex Regnumque Lusitaniz ac Foederati Belgii Ordines, Naves, merces ac bona partis alterutrius si ab hoste à piratis, aut ab alio quovis intercepta ; inque portum aut locum quemcumque utriusvis ditionis subvecta atq; subducta sint, nequaquam ea abalienari patiantur ; sed aut ipsis ea possessoribus aut res possessorum agentibus restituant, dummodo illi navibus nondum exonatis, nec ad huc distractis mercibus, ad sese res eas pertinere sint professi, aut profitendum eurent & ante exactum tertium ab interceptis navibus mensem si in Europa casus evenierit, in cæteris autem mundi partibus, ante annum elapsum, jus in eas sibi esse certis argumentis ac testimoniis productis doceant, evincant impensas servandis custodiendisque navibus merci, ac bonis cæteris factas refundant ipsi possessores.

Foede-

XXI.

Fœderati Belgæ per Lusitanam ditionem Negotiantes aut in portus Lusitanos appellentes, nullum omnino vectigal aut portorium pro bonis suis ac Navibus persolvant, nihilque pendant, præter id, quod Regi Cameræque Vlissiponensi, anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo tertio persolvi jus fuit; Oneribus si quæ postea introducta sint aut ad huc introduci possent, nullus teneantur.

XXII.

Tributum nullum a Fœderatis Belgis in usum aut emolumentum sacelli Sancti Georgii per Lusitanos exigatur, nulla obire munia, nullum Armorum genus aut ipsi induere aut aliis supeditare jubeantur, cogantur.

XXIII.

Mercatores ex utraque gente, eorumve institores, Ministri familiares ac Domestici, naucleri, nautæ & navales socii per ditionem Regis ac Ordinum, perque portus eorum, ac littora tuto & libere ultro citroque commeant, hæreant ac versentur, Edes domosque, quas aut ipsi habebant, aut recondendæ promendæque merci utiles ac necessarias, dominio possidere iis permutatur, gladiis accingi, arma cujuscunque generis, prout mos gentis fert, circumferre, quibus se ac rem suam tueantur ne sit fraudi, aut vetitum habeatur.

XXIII.

Bona quælibet ac merces, sive ad dictos Regem Ordinesque spectabant sive ad utrumvis populum, si navibus alterutri parti inimicis hostibusque creditæ, ac in iis deprehensæ fuerint, non minus quam naves ipsæ in prædam cedant, ac fisco occupantur, tum addicantur; Merces vero ac res quæcunque ad partis utriuslibet Hostem pertinentes, Regis Ordinumque jam dictorum aut, utriuscunque populi navibus impositæ, in eas fisco nil juris esto, adeoque nec detineantur, nec possessoribus intervertantur.

C

Deni-

Denique, cum Belgarum Fœderatorum non nullis, sive a parte societatis Indiarum Occidentalium, sive alio etiam nomine, tam per Brasiliam, quam per Lusitaniam ipsam, cœteramque dicti Regis ditionem bona immobilia, tum debita, quoque non pauca etiamnum restent ac supersint reliqua, fierique etiam possit ut a subditis præfati Lusitaniz Regis in Brasilia habitantibus, vel qui ibidem habitacula sua habuere, par actio supersit instituenda per ditionem & in populum Fœderatorum Belgarum; Convenit utrimque ac consensum est, uti bona immobilia, fundi præsertim, domus, molæ Saccaro parando inservientes possessoribus pristinis restituantur, sed & actiones quæ restant exigendæ, uti a debitoribus quam primum expungantur; & quoniam prædictus Regis Lusitaniz Legatus instructum sese mandato sufficienti professus est, amicabili compositione finem faciendi actionibus tam realibus quam personalibus, quæ Fœderatorum Belgarum populo ex eo capite competere possent, idcirco ut in casibus prædictis, iis quorum interest absque ulla ambage & molestia, per æquipollens satisfiat, eadem actiones omnes prædicto Regis Lusitaniz Legato intra bimestre spacium communicentur, redactæ in scriptis confecto inventario, cum declaratione originis & documentorum quibus illæ actiones probari possint; ac porro vel per pacta singularia cum iis quorum interest, vel pacto generali inter præfatum Regem, & prædictos Fœderati Belgii Ordines per solutionem summæ pecuniariæ penitus extinguantur. At si prædicta Negotia vel in totum vel pro parte intra sex mensium spacium hoc pacto componi nequeant, tumque controversiæ omnes quæ super æquitate rationibus ac taxatione actionum, huic inde moveri ac repullulare possint, penitus præcidantur ac tollantur, tres utrimque Commissarii constituantur, qui post exactum octodecim mensium spacium, ut in Brasilia commorantes ejus rei certiores fieri, & tempestivè præmonere possint, Vlissiponz in unum convocandi ac conventuri sunt, instructi

instruendi potestate ac auctoritate, quæ peculiariter nunc iis hoc ipso diplomate deferretur, admittendi & sub examen vocandi, intentatam quamcunque actionem super immobilibus bonis ac debitis, tum in jus etiam citandi reos, adversamque actoribus partem, ut obloquantur aut causam suam tueantur, si possint; deferretur præterea iisdem Commissariis auctoritas qua auditis contradictoribus, aut iis non comparentibus adversus contumaces decernant juxta jura & æquitatem, nulla judicii forensis adhibita solemnitate, atque omni ambage litis protrahendæ prorsus amorâ, jus de plano dicant, curabunt quoque præfatus Rex ac Ordines ut re ipsa præstentur, ut quæ effectum suum omni ex parte habeat, quidquid per utriusque partis Commissarios decerneretur ac pronunciabitur. Tum ut judicio casurus, causam tenenti adversario confestim solidè atque ex assè satisfaciât, decreta ac Sententias Commissariorum per ministros suos plenz executioni ilico & sine mora mandabuntur; Si quid vero ad summam satisfactionis desiderabitur, Rex ipse atque Ordines spondebunt & fidem suam interponent, quemadmodum spondent fidemque interponunt, id omne suo ex ære, suisque impensis sarciendum ac supplendum fore, si liquebit executionem neglectam aut extra consuetum & receptum ordinem dilatam stetisse, quo minus decreta Commissariorum effectum sortita sint. Si vero pari utrimque concurrente judicium discrepantia ac dissensu suffragiorum fiat, ut actioni intentatæ finis imponi a Commissariis non possit, tum ut iidem aut concordibus votis aut per majora super arbitrium eligant, his vero etiam eo casu inter sese ita dissentientibus, ut eadem super arbitri electio aut paribus votis, aut per majora suffragia absolvi nequeat, uti discrepantia inter illos sorte dirimatur: utque post electionem super arbitri, aut hoc aut illo modo factam, res per eundem unicum prædictis Commissariis resumatur, & vel per amicabilem compositionem vel decisione per majora vota terminetur.

Conventum porro ac utrimque consensus est, ut pax hæc & transactio, omniaque & singula hisce tabulis comprehensa, in optima Legitimaque formâ tam à præfato Lusitaniz Rege, quam à prædictis Fœderatarum Provinciarum Ordinibus Generalibus, per patentes utriusque partis litteras, sigillo magno unitas confirmantur ac rata habeantur, mutuaque ratihabitionis instrumenta intra trium mensium spacium, ultro citroque extradantur, atque ut hæ tabulæ post elapsos alios tres menses, a traditis & commutatis ratihabitionum instrumentis, forma locoque solitis promulgentur: In quorum omnium fidem & testimonium, nos extra Ordinem Legatus prædicti Regis Lusitaniz, & Commissarii dictorum Fœderati Belgii Ordinum, vi & vigore litterarum mandati ac potestatis nobis à superioribus nostris datarum, hosce articulos manibus propriis subsignavimus, ac Sigillis Nostris munivimus, Hagæ Comitum in Hollandia, die sexta mensis Augusti, Anno millesimo sexcentesimo sexagesimo primo.

L. S. *M. Conde de Miranda.*

L. S. *Fl. Cant.*

L. S. *Johan de Witt.*

L. S. *Christ. Rodenburch.*

L. S. *E. S. van Glinstra.*

L. S. *B. J. Mulers.*

L. S. *P. Schulenborch.*

Ratificatio Regis Portugalliae

DOm Afonso, por graça de Deos Rey de Portugal & dos Algarves, d'aquem, e d'alleem, mar em Africa, Shior de Guiné, e da Conquista, Navegação & Comercio da Ethiopia, Arabia, Persia, & da India, &c. Faço saber aosque esta minha carta patente de aprovação, ratificação & confirmação virem, que em os seis dias do mes d'Agosto do anno passado de mil e seis centos & sessenta e hu na Villa da Haya do Conde em Hollanda por *Henrique de Souza de Tavares, Conde de Miranda*, do meu Conselho, Governador da Relação e Armas da Cidade do Porto e meu Embaxador Extraordinario aos Altos & Poderosos Estados Geraes das Provincias Unidas dos Países Baixos, se assentou, Fez e concluiu com os ditos Altos & Poderosos Estados hu Tratado de Paz & Confederação, assinado pelo dito Conde meu Embaxador, & pelos Magnificos Illustres *Fl. Cam, Johan de Witt, Christ. Rodenburch, Van Glinstra, Mulert & L. Sculenborch*, Commissarios deputados para odito Tratado, do qual o traslado de verbo ad verbum he osequinte.

Articuli Pacis, &c.

Et portanto havendo eu visto, o dito Tratado de Paz & Confederação, escrito em vinte e seis artigos e querendoo aceitar, o aceitey, aprovey & ratifiquey, como em efeito pela presente minha carta patente oaceito, aprovo e ratifico na forma, que está ajustado pelo dito meu Embaxador extraordinario e Commissarios para elle deputados. Et por verdade fé e firmeza de tudo mandey passar a presente carta por mim assinada e sellada com esello grande de minhas armas, Dada na Cidade de Lisboa os vinte & quatro dias do mes de Mayo de mil e seiscentos & sesenta & dois. *P. Huius*, dony oíiz escrever. Signatum,

EL REY.

Rati-

Ratificatio Regina Portugallia.

DOm Afonso por graça de Deos Rey de Portugal & dos Algarves d'aquem, e d'allem, mar em Africa, Senhor de Guiné, e da Conquista, Navegação & Comercio da Ethiopia, Arabia, Persia, & da India, &c. Faço saber aosque esta minha carta patente de aprovação, ratificação & confirmação virem, que em os seis dias do mes d'Agosto do anno passado de mil e seis centos & sessenta e hu na Villa da Haya do Conde em Hollanda por *Henrique de Souza de Tavares, Conde de Miranda*, do meu Conselho, Governador da Relação e Armas da Cidade do Porto e meu Embaxador Extraordinario aos Altos e Poderosos Estados Geracs das Provincias Unidas dos Países Baixos, se assentou, Fez e concluiu com os ditos Altos e Poderosos Estados hu Tratado de Paz e Confederação, assinado pelo dito Conde meu Embaxador, e pelos Magnificos Illustres *Fl. Cant, Johan de Witt, Christ: Rodenburch, Van Glinstra, Mulert & I. Sculenborch*, Commissarios deputados para odito Tratado, do qual o traslado de verbo ad verbum he osequinte.

Articuli Pacis, &c.

Et portanto havendo eu visto, o dito Tratado de Paz & Confederação, escrito em vinte e seis artigos e querendo aceitar, o accitey, aprovey & ratifiquy, como em effeito pela presente minha carta patente oaciteo, aprovo e ratifico na forma, que está ajustado pelo dito meu Embaxador extraordinario e Commissarios para elle deputados. Et por verdade se e firmeza de tudo mandey passar a presente carta por mim assinada e sellada com osello grande de minhas armas, Dada na Cidade de Lisboa os vinte e quatro dias do mes de Mayo de mil e seiscentos & sessenta e dous. *Pr. Hivira, dony ofiz escrevth. Signatum,*

A R A Y N H A.

Rati-

Ratificatio Dominorum Ordinum Generalium.

Ordines Generales Fœderati Belgii, Universis & singulis has visuris, lecturisve, Salutem. Quando die sexto Augusti Anni 1661. Tractatus Pacis factus, initus & conclusus est, inter serenissimum ac præpotentem Dominum Alphonsum, ejus nominis sextum, Lusitanæ, Algarvæ Regem, &c. ab una, & Confœderatum Belgium, ab altera parte, per Dominum *Henricum de Saussa de Tavares, Comitem de Miranda*, ejusdem Regis Consiliarium, Gubernatorem Civitatis de Porto & extra Ordinem Legatum, vigore Procuratorii Regii, & Commissarios Nostros vigore eorundem Procurationis, cujus tractatus tenor hic de verbo ad verbum insertus est.

Articuli Pacis, &c.

Proinde nos præfatum Tractatum Pacis acceptavimus, approbavimus, ratihabimus & confirmavimus; Sicuti eundem acceptamus, approbamus, ratihabemus & confirmamus per has præsentés, spondentes nos omnia inviolabiliter observaturos, servaturos & impleturos, neque admissuros ut ullo modo, quomodo libet id accadat, aut accidere possit, per directum vel indirectum huic contrarium aut ad versum fiat, sub hypotheca atque obligatione prædicti Fœderati Belgii bonorum & proventuum, generalium & specialium, præsentium & futurorum. In quorum fidem veritatisque robur, majoris Sigilli nostri appensione muniri, pariterque per Concessus nostri Præsidem signari, ut & per Graphiarium nostrum has subscribi jussimus. Actum in Confessu nostro. Hagæ - Comitum, die vigesimo quarto Novembris, Anni millesimi sexcentissimi sexagesimi secundi. *J. de Merode*,^m Ad mandatum Altememoratorum Dominorum Ordinum Generalium. *N. Ruysch*.

Ver.

Verkondiginge van het Tractaet van Wede-
den seften Augusti in den Jare 1661. gemaecht ende gestooten alhier
in den Hage / tusschen den Heere Coningh ende de Croone van Por-
tugael / etc. ter eentre / Ende de Hoogh Mogende Heeren Staten Ge-
nerael der Vereenighde Nederlanden / ter andere yde; daer op we-
derzijds Ratificacien den heertienenden December des verleden jaers
1662. zijn geextradeert ende uytgewisselt.

MEn laet eenen vegelicken weten / dat tot wel-
stant ende beboezeminge van t' gemeens best in t' gemaect / ende an-
derlinge vande Vereenighde Nederlanden ende den goeden Inge-
setenen van dien / in t' particulier / den seften Augusti inden Jare
1661. gemaecht ende beslooten is / een goet / vast / getrouw ende onberoeche-
lich Tractaet van Wede / ende ophoudinge van alle Acten van vbandtschap /
alomme soo aen dese / als v' andere yde vande Linie / tusschen den Hooghst- ghe-
melten Heere Coningh ter eentre / ende de Hoogh- gemelte Heeren Staten Ge-
nerael ter andere yde ter Zee / andere Wateren ende te Lande / in t' regnarch
van alle Onderdanen ende Inwoonders der voorsz Vereenighde Nederlanden /
van wat qualiteit ofte conditio die zijn / sonder upneminge van Plaetsen of
Persoonen / oock van ghelijcken ten reguarde van alle Onderdanen ende In-
woonders der Coninghrijcken ende Landen van den meer- Hooghst- gemelten
Heere Coningh / van wat qualiteit ofte conditio die zijn / mede sonder upne-
minge van Plaetsen of Persoonen / gelijk als vorder verclaert is op de Artic-
culen van het voorsz Tractaet van Wede ende ophoudinge van alle Acten van
vbandtschap / ingaanch ghenomen hebbende / ende van nu voortgaen te nemen /
respectie in conformite van de selve Articulen. Verhalven last ende bevele
men expresselichs in d's desen van vorder den Heer der voorsz Vereenighde
Nederlanden / allen Ingesetenen ende Onderdanen van de selve / t' voorszeghe
Tractaet van Wede ende ophoudinge van alle Acten van vbandtschap / ende
allen den inhouden der voorsz Articulen / in conformite van dien / onberoeche-
kelich te onderhouden / sonder daer regnarch te doen ofte te laten gesche-
den / op pene van gestraft te worden als Beroecheers van de gliemeene ruste /
sonder genade / faveur / verdrach ofte dissimulatie. Albus gearresteert ende be-
slooten in den Hage den seftenden / ende dese publicatie offenti belien ghedaen den
heertienenden Martij des Jaers 1661. Door ghewesener / P. Kesen. St.
Lager stondt / Ter Oudmanne vande Hoogh- gemelte Heeren Staten Gene-
rael. Gedeekent / N. Ruych. Ende op t' spantum gedrukt het Carchet van
haer Ho: Mo: in rooden Wasche.

